

Projektbeskrivning ”SLUTSNACKAT!”

Ishockeyns kultur – språkbruk i ungdomsishockey

Bakgrund till projektet

De inledande tankegångarna kring projektet ”SLUTSNACKAT!” framkom i samband med en ordförandekonferens inom Smålands Ishockeyförbund, i februari 2020. Då presenterades en accelererande problematik när det gäller disciplinärenden i ungdomsishockey. Det handlade om att cirka hälften av alla ärenden/avstängningar utgörs av ett språkbruk som inte är lämpligt. Även om själva straffen explicit berör spelare inkluderar området olika målgrupper som förbund, föreningar, ledare, domare, föräldrar och publik. Direktiven blev att långsiktigt ta itu med problematiken och iscensätta ett viktigt förebyggande och främjande arbete.

I planeringsarbetet involverades på ett tidigt stadium företrädare från RF-SISU Småland och Disciplinnämnden, förutom givna representanter från Smålands Ishockeyförbund. I ett senare skede kopplades även Linnéuniversitetet in, detta med tanke på den kompetens som finns kring såväl ämnesområdet som idrotten ishockey.

I de utvecklingssamtal som förts har det blivit tydligt att den aktuella problematiken inte bör hanteras med någon form av begränsad ”quick fix”, utan en hållbar förändring kräver ett brett och gediget angreppssätt. Problemområdet inrymmer allt från historiska, kulturella och samhällseliga aspekter till konkret hantering i idrottsföreningarna och i domarkollektivet.

Infallsvinklar på området språkbruk i ungdomsishockey

Den aktuella problematiken är inte unik för Smålandsishockey. På senare år har en drastisk ökning noterats vad gäller disciplinstraff rörande kränkande språkbruk – inte minst rasistiska, sexistiska och homofobiska uttryck – inom såväl nordamerikanska ungdomsishockey som svensk ishockey i stort på nivåerna närmast under seniorelit (J18, J20, division 1 m.m.).

I skrivande stund är det dock oklart om denna ökning beror på att regelverket ser hårdare på saken än tidigare, varför kanske fler straff delas ut av den anledningen, eller om det rör sig om att kränkande språkbruk helt enkelt har blivit vanligare. Det ena behöver inte heller utesluta det andra. En sak är emellertid ställd utom alla tvivel: denna utveckling gäller enbart pojk- och herrishockey, det vill säga inte flick- och damverksamheten.

Denna situation innebär att en genomlysning av problematiken måste se till ishockeyns som manlig kultur och praktik. Inom humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning är det idag en självklarhet att utgå ifrån tanken att normer, ideal och språkbruk formas i ett växelspel mellan individ, grupp och omvärld. Även om enstaka handlingar alltid utförs av enskilda individer sker det i ett socialt sammanhang.

Smålands Ishockeyförbund

Dessa tankar går igen även inom den snabbt framväxande forskningen rörande ishockeyns kultur och praktik. Enkelt uttryckt kan sägas att våld och övergrepp i olika former har varit en del av ishockeyn från första början, men att inställningen till detta har varierat över tid och rum. Forskningen har dessutom kunnat peka på att inställningen därtill är kopplad till faktorer såsom social klass, ekonomi, utbildningsnivå, sexualitet, kön, könsideal, ålder, etnicitet, synen på idrottens syfte/mål, ledarskap, professionalisering/amatörism m.m. Till saken hör att det finns en tydlig parallellitet mellan dessa synsätt och samhällsutvecklingen i stort. Allt detta är viktiga aspekter att ta fasta på vid en genomlysning av problematiken.

Rent konkret innebär det en genomgripande utredning av situationen måste beakta ett antal olika frågor och nivåer, rörande alltifrån den övergripande samhällsutvecklingen och debatten inom ishockeyn i stort till ledarutbildningen och klubbarnas värdegrundsarbete jämte spelarnas individuella synsätt och agerande. Vad mer: arbetet med att implementera slutsatserna måste bedrivas longitudinellt över tid, eftersom det tar tid och kraft att genomföra ett kvalificerat och effektivt förändringsarbete.

Den ovan beskriva problematiken sätter också ljuset på ishockeyn som miljö för barn och ungdomar. Intervjuer med föräldrar visar att de sätter stort värde på hur föreningsmiljön är där deras barn "vistas". Är det en god miljö? Kan man känna sig trygg? Står den för en värdegrund som är sund och utvecklande? Kort sagt, "vill jag att mina barn ska vara där?"

Forskning, både internationellt och vid Linnéuniversitetet, har också visat att en god föreningsmiljö präglas av såväl långsiktig idrottslig utveckling som en holistisk människosyn, man utbildar inte unga hockeyspelare, man utvecklar **unga människor som spelar ishockey**. Det innebär att man prioriterar människan. Man kan ofta höra uttryck som "först människan, sedan atleten, sedan hockeyspelaren". Med detta menas att man i första hand ser sin roll som "utvecklare av människor i ett livsperspektiv". Detta vet man också ger en god grund för dem som vill göra en framtida elitsatsning.

Med detta holistiska synsätt, har värdegrundsfrågor en central roll? Vad vill ungdomsishockeyn stå för? Vilka människor vill vi utbilda? Man kan säga att det handlar om vad man lär sig i ishockey, förutom ishockey.

Med detta synsätt måste också tränare och ledare ha en betydligt större roll än att enbart lära ut idrottsliga färdigheter. De har en pedagogisk roll, vilket i "klassisk" mening betyder att de överför kunskaper, färdigheter, värderingar och attityder. Deras roll som lärare/tränare, men också som "fostrare", är av avgörande betydelse. Man kan lite förenklat säga att under vissa perioder/åldrar så kanske ishockeytränaren är den viktigaste vuxna personen i en ung hockeytjej eller hockeykilles liv.

I ett projekt som detta är det därför viktigt att inte bara se på unga hockeyspelares beteenden och språkbruk. Man måste förstå det sammanhang där de finns och att detta sammanhang (klubben/hockeyn) har avgörande betydelse för deras uppträdanden och att därigenom även miljön måste påverkas om vi vill medverka till långsiktig förändring. Man löper annars lätt risken att se dessa individer som "några ruttna frukter i korgen i stället för att se om det är fel på korgen".

Projektet bör vidare uppmärksamma och studera tränare och ledare. Det handlar om deras roll, deras kompetens. Deras attityder, ja sammantaget deras utbildning. Deras påverkan på ungdomarna är avgörande. Denna grupp måste därför involveras i projektet